

IDŹ DO

PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ

SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK

KATALOG ONLINE

ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK

DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE

ZAMÓW INFORMACJE
O NOWOŚCIACH

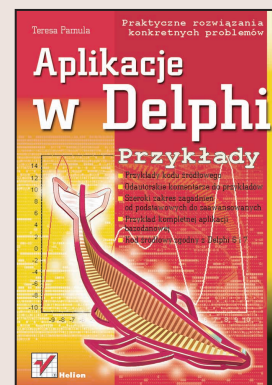
ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA

FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

Aplikacje w Delphi. Przykłady

Autor: Teresa Pamula
ISBN: 83-7361-212-2
Format: B5, stron: 260

Delphi jest narzędziem do programowania obiektowego w systemie Windows, opartym na języku Object Pascal, którego składnia jest zgodna ze składnią języka Turbo Pascal. Środowisko Delphi IDE (ang. Integrated Development Environment) umożliwia zaprojektowanie w prosty sposób interfejsu użytkownika, generując część kodu programu automatycznie.

Istnieje wiele książek poświęconych Delphi, ta jednak różni się od pozostałych. Przedstawia ona przykłady kodu źródłowego pokazującego, jak w praktyce używać Delphi. Jest więc uzupełnieniem książek omawiających sam język Object Pascal i prezentuje wykorzystanie wiedzy teoretycznej w praktyce programistycznej. Przykładowym tekstom programów towarzyszą komentarze autora wyjaśniające dlaczego użyto takiego, a nie innego rozwiązania.

Zagadnienia omówione w tej książce obejmują szeroki zakres tematyczny:

- Projektowanie interfejsu użytkownika, tworzenie menu
- Formatowanie tekstu i liczb
- Tworzenie okien dialogowych, list wyboru
- Pisanie prostego edytora tekstu
- Prezentacja danych w tabelach i za pomocą wykresów
- Pisanie aplikacji graficznych
- Korzystanie z zasobów dyskowych i drukarek
- Posługiwanie się wieloma komponentami tego samego typu
- Dynamiczne tworzenie komponentów, tworzenie nowych klas komponentów
- Pisanie aplikacji opartych na bazach danych

Nie odkrywaj Ameryki: sprawdź najpierw, jak inni rozwiązali problemy, które napotkałeś programując w Delphi. Ta książka zaoszczędzi Twój czas i pozwoli pisać programy znacznie efektywniej a przy okazji sprawi, że poznasz wiele nowych możliwości wspaniałego narzędzia jakim jest Delphi.

Wydawnictwo Helion
ul. Chopina 6
44-100 Gliwice
tel. (32)230-98-63
e-mail: helion@helion.pl

Spis treści

Wprowadzenie	7
Rozdział 1. Projektowanie aplikacji w Delphi	9
Środowisko zintegrowane — Delphi IDE	9
Elementy projektu aplikacji	10
Standardowe właściwości komponentów	13
Standardowe zdarzenia	14
Rozdział 2. Podstawowe składniki aplikacji	17
Okno aplikacji	17
Ikona aplikacji	22
Wyświetlanie napisów	22
Rodzaje przycisków, podobieństwa i różnice	27
Etykiety i przyciski	30
Rozdział 3. Menu główne i podręczne	35
Wielopoziomowe menu główne	35
Przyporządkowanie poleceń opcjom menu	37
Menu podręczne	40
„Polskie litery” w nazwach poleceń menu	41
Rozdział 4. Wprowadzanie danych, formatowanie i wyświetlanie na ekranie	43
Liczby — funkcje konwersji i formatowanie liczb. Przecinek czy kropka?	44
Daty — funkcje konwersji i formatowanie daty i czasu	46
Systemowe separatory liczb i daty	49
Wprowadzanie danych za pomocą okienek edycyjnych TEdit	49
Wprowadzanie danych za pomocą okienek InputBox i InputQuery	54
Sposoby zabezpieczenia programu przed błędami przy wprowadzaniu danych	55
Obliczenia. Wybrane funkcje modułu Math	61
Rozdział 5. Okienka komunikatów	65
Wyświetlanie komunikatów z napisami stałymi w języku systemowym — MessageBox	66
Wyświetlanie komunikatów za pomocą funkcji ShowMessage, MessageDlg, MessageDlgPos	67

Rozdział 6. Okienka dialogowe z karty Dialogs	73
Rozdział 7. Listy wyboru — TListBox i TComboBox.....	79
Dodawanie elementów do listy	81
Wybieranie elementów z listy	82
Sposoby wyświetlania elementów listy.....	84
Blokowanie edycji dla listy TComboBox	86
Czytanie i zapisywanie zawartości listy do pliku dyskowego	87
Rozdział 8. Prosty edytor — komponent TMemo.....	89
Kopiowanie, wycinanie i wklejanie tekstu.....	90
Czytanie i zapisywanie tekstu do pliku	91
Wyświetlanie informacji o położeniu kursora	92
Automatyczne kasowanie linii nie zawierających liczb lub wybranych znaków	93
Rozdział 9. Grupowanie komponentów.....	95
Pola opcji i pola wyboru.....	95
Komponenty grupujące	96
Ramka TBevel.....	100
Rozdział 10. Tabelaryzacja danych — komponent TStringGrid	101
Ustalanie podstawowych parametrów tabeli.....	104
Wypełnianie tabeli danymi.....	106
Wybieranie komórek tabeli	108
Filtrowanie wprowadzanych danych.....	110
Niestandardowe przejście do kolejnej komórki — klawisz Enter	112
Zmiana koloru i wyrównania tekstu w wybranych komórkach	114
Wyświetlanie tekstu w komórce w dwóch wierszach	117
Totolotek	119
Tabela i lista	121
Rozdział 11. Graficzna prezentacja danych — komponent TChart.....	123
Rysowanie wykresów z wykorzystaniem komponentu TChart	123
Opis wybranych właściwości, metod i zdarzeń komponentów TChart i TChartSeries ..	125
Wykresy kołowe.....	128
Wykresy kolumnowe.....	131
Wykresy funkcji matematycznych	134
Formatowanie i skalowanie wykresów	138
Posługiwanie się wieloma wykresami.....	142
Rozdział 12. Odmierzanie czasu — komponent TTimer.....	147
Rozdział 13. Grafika w Delphi — korzystanie z metod obiektu TCanvas.....	149
Wyświetlanie prostych figur geometrycznych i tekstu	150
Rysowanie „trwałe” — zdarzenie OnPaint	156
Przykłady animacji w Delphi	158
Rozdział 14. Wyświetlanie obrazów — komponent TImage.....	163
Rysowanie po obrazie	165
Binaryzacja obrazu.....	166
Rozdział 15. Współpraca programu z plikami dyskowymi	169
Wybór foldera plików	169
Wyszukiwanie plików	171
Zapisywanie danych z okienek TEdit i tabeli do pliku tekstowego.....	174
Czytanie danych z pliku tekstowego.....	175
Zapisywanie i odczytywanie danych z tabeli do pliku *.csv	177

Rozdział 16. Drukowanie w Delphi	179
Drukowanie napisów i tekstu z okienek edycyjnych	180
Drukowanie tabeli i wykresu	181
Drukowanie obrazu	184
Rozdział 17. Programy z wieloma oknami	187
Wymiana danych i metod między modułami	187
Program z hasłem	190
Wyświetlanie tytułu programu	192
Rozdział 18. Posługiwanie się wieloma komponentami tego samego typu.	
Operatory Is i As	195
Wprowadzanie i kasowanie danych dla kilku okienek edycyjnych	196
Przypisywanie grupie komponentów tej samej procedury obsługi zdarzenia	197
Wyświetlanie informacji o numerach kontroltek, ich nazwach i klasach	200
Rozdział 19. Tablice dynamiczne	203
Rozdział 20. Dynamiczne tworzenie komponentów	207
Wyświetlanie kontroltek i przypisywanie zdarzeniom procedur obsługi	208
Przykłady dynamicznego tworzenia wykresów	212
Tworzenie menu w czasie działania programu	215
Rozdział 21. Definiowanie nowych klas komponentów	219
Klasa tabel z wyrównaniem zawartości komórek do prawej strony	219
Klasa okienek z właściwością Alignment	221
Instalowanie nowych komponentów na palecie komponentów	223
Nowy komponent do ankiety	227
Rozdział 22. Podstawowe operacje na bazach danych	231
Przeglądanie istniejących baz danych w formacie .dbf	233
Tworzenie własnej bazy danych	235
Modyfikowanie bazy	237
Filtrowanie rekordów bazy danych	238
Wyszukiwanie rekordów	240
Sortowanie	241
Rysowanie wykresów na podstawie danych z bazy	242
Obliczanie średniej ze wszystkich wartości danego pola	243
Biblioteka — przykład relacyjnej bazy danych	244
Literatura	249
Skorowidz	251

Rozdział 13.

Grafika w Delphi — korzystanie z metod obiektu TCanvas

Niektóre komponenty posiadają właściwość typu obiektowego TCanvas (tzw. płótno). Są to m.in.: TForm, TImage, TPaintBox, TBitmap, TComboBox, TStringGrid, TListBox, TPrinter.

Właściwość Canvas zawiera metody, które umożliwiają rysowanie na tych komponentach za pomocą linii różnych figur, kolorowanie powierzchni oraz wyświetlanie tekstu. Możliwa jest również zmiana koloru i grubości linii, koloru i wzoru wypełnienia, atrybutów czcionki itd.

Rysowanie za pomocą metod obiektu Canvas różnych obiektów może być przydatne do zmiany cech niektórych komponentów, np. TStringGrid czy TChart, a także przy drukowaniu formularza i tekstu.

Wybrane właściwości obiektu TCanvas:

Brush — określa wzór lub kolor wypełnienia figur (tzw. pędzel);

Font — krój czcionki dla wyświetlanych napisów;

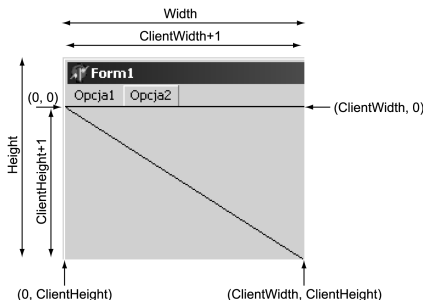
Pen — określa cechy kreślonych linii: grubość, styl, kolor (tzw. pióro);

PenPos — określa współrzędne kursora graficznego.

Podstawowymi parametrami większości procedur i funkcji graficznych są współrzędne punktu na komponentcie, po którym rysujemy. Lewy górny róg ma współrzędne (0, 0), a prawy dolny najczęściej (Width, Height). Na rysunku 13.1 przedstawiono współrzędne okna formularza, które wykorzystano w zadaniach tego rozdziału.

Rysunek 13.1.

Formularz
z zaznaczonymi
wartościami
współrzędnych
wierzchołków (x, y)

Wyświetlanie prostych figur geometrycznych i tekstu

Proste figury i tekst możemy wyświetlić na formularzu, korzystając z procedur i funkcji obiektu typu `TCanvas` — tabela 13.1. Właściwości takiego obiektu umożliwiają m. in. zmianę grubości i stylu rysowanych linii, zmianę koloru i wzoru wypełnienia figur oraz wybór kroju i stylu czcionki dla tekstu.

Tabela 13.1. Wybrane metody obiektu `TCanvas`

Metoda	Znaczenie
<code>Kolor:=Canvas.Pixels[x,y]</code>	Za pomocą funkcji <code>Pixels</code> można odczytać kolor piksela w miejscu o współrzędnych (x, y) — zmienna <code>Kolor</code> jest typu <code>TColor</code> .
<code>Canvas.Pixels[10,20]:=c1Red</code>	Ta sama funkcja wywołana w ten sposób powoduje wyświetlenie na formularzu czerwonego punktu w miejscu o współrzędnych $[10, 20]$ — współrzędną poziomą (x) liczymy od lewej do prawej, a współrzędną pionową od góry w dół. Współrzędne lewego górnego wierzchołka to $(0, 0)$.
<code>MoveTo(x,y: integer)</code>	Przenosi kursor graficzny do punktu o współrzędnych x, y .
<code>LineTo(x,y: integer)</code>	Rysuje linię od bieżącej pozycji kursora graficznego do punktu o współrzędnych x, y .
<code>Rectangle(x1, y1, x2, y2: Integer)</code>	Procedura rysuje prostokąt wypełniony standardowym kolorem pędzla (<code>Canvas.Brush.Color</code>).
<code>Ellipse(x1, y1, x2, y2: Integer)</code>	Procedura rysuje elipsę (lub koło) — parametrami są współrzędne dwóch przeciwległych wierzchołków prostokąta (kwadratu), w który elipsa jest wpisana.
<code>Polyline(Points: array of TPoint)</code>	Procedura rysuje linię łamaną lub wielokąt. Parametrami są współrzędne punktów, które zostaną połączone linią. Jeśli współrzędne punktu pierwszego i ostatniego są takie same, to rysowany jest wielokąt; w przeciwnym razie linia łamana, np. procedura: <pre>Polyline([Point(40, 10), Point(20, 60), Point(70, 30), Point(10, 30), Point(60, 60), Point(40, 10)])</pre> narysuje gwiazdę pięcioramienną (patrz pomoc dla <i>polyline</i>).

Tabela 13.1. Wybrane metody obiektu TCanvas (ciąg dalszy)

Metoda	Znaczenie
Polygon(Points: array of TPoint)	Procedura umożliwia narysowanie wielokąta wypełnionego bieżącym kolorem i stylem pędzla. Przykładowo, instrukcje: <pre>Canvas.Brush.Color = clRed; Canvas.Polygon([Point(10, 10), Point(30, 10), Point(130, 30), Point(240, 120)]);</pre> spowodują narysowanie czworokąta wypełnionego kolorem czerwonym. Współrzędne punktu pierwszego i ostatniego nie muszą się pokrywać, ponieważ procedura i tak łączy na końcu punkt ostatni z punktem pierwszym.
Refresh	Odświeżanie formularza — procedura kasuje wszystkie obiekty rysowane za pomocą metod obiektu Canvas i niemieszczone w procedurze obsługi zdarzenia OnPaint.
Draw(x, y: integer; Graphic: TGraphic)	Rysuje obraz określony parametrem Graphic w miejscu o współrzędnych x i y (przykład 13.14).
Arc(x1,y1, x2,y2, x3,y3, x4,y4: integer)	Rysuje krzywą eliptyczną w prostokącie o współrzędnych (x1, y1; x2, y2), od punktu o współrzędnych (x3, y3) do punktu (x4, y4).
TextOut(x,y: integer; const Text: string)	Wyświetla tekst od punktu o współrzędnych x, y — lewy górny róg prostokąta zawierającego tekst; Text to parametr w postaci tekstu stałego w apostrofach, np. 'Ała ma kota', lub zmienna zawierająca łańcuch znaków, np. a:='Ała ma kota' (const w nagłówku procedury oznacza podobne wywołanie jak w przypadku wartości, lecz umożliwia bardziej efektywne wykorzystanie pamięci).
CopyRect(const Dest: TRect; Canvas: TCanvas; const Source: TRect)	Kopiuje część obrazu z jednego płótna na inne płótno.
FillRect(const Rect: TRect)	Rysowanie prostokąta wypełnionego bieżącym kolorem i wzorem.
FloodFill(X, Y: Integer; Color: TColor; FillStyle: TFillStyle)	Wypełnianie tzw. powodziowe obiektów.
FrameRect(const Rect: TRect)	Rysowanie obwodu prostokąta.
Pie(X1, Y1, X2, Y2, X3, Y3, X4, Y4: Integer);	Rysowanie wycinka koła.
RoundRect(X1, Y1, X2, Y2, X3, Y3: Integer)	Rysowanie prostokąta z zaokrąglonymi narożnikami.
StretchDraw(const Rect: TRect; Graphic: TGraphic)	Dopasowanie rysunku do obszaru danego prostokąta.
TextHeight(const Text: string): Integer	Funkcja zwraca wysokość tekstu w pikselach.
TextOut(X, Y: Integer; const Text: string)	Procedura wyświetla napis na komponencie posiadającym właściwość TCanvas.
TextRect(Rect: TRect; X, Y: Integer; const Text: string)	Procedura wyświetla napis w prostokącie, którego współrzędne są podane w postaci typu TRect (pierwszy parametr). Procedura była wykorzystywana przy formatowaniu komórek tabeli.
TextWidth(const Text: string): Integer	Funkcja zwraca szerokość tekstu w pikselach.

Oprócz wymienionych metod zdefiniowane są metody, które korzystają z tzw. mechanizmów niskopoziomowych i właściwości `Handle` komponentu, np. instrukcja:

```
kol:=GetNearestColor( Form1.Canvas.Handle, RGB(125,67,22));
```

spowoduje przypisanie zmiennej `kol` koloru najbardziej zbliżonego do podanego — w przypadku, gdy bieżący tryb graficzny nie posiada koloru typu RGB.

Przykład 13.1.

Wyświetl na etykiecie współrzędne prawego dolnego wierzchołka formularza — lewy górny ma współrzędne (0, 0).

Rozwiązanie

Wstaw etykietę `TLabel`. Współrzędne prawego dolnego wierzchołka formularza możemy odczytać, korzystając z właściwości `ClientWidth` i `ClientHeight` formularza. Należy wpisać np. w procedurze obsługi zdarzenia `OnClick` etykiety instrukcję:

```
Label1.Caption:=IntToStr(ClientWidth)+' , '+IntToStr(ClientHeight);
```

lub użyć funkcji `GetClientRectangle`, która zwraca wartość typu `TRect` określającą współrzędne dwóch przeciwległych wierzchołków formularza:

```
R:=Form1.GetClientRectangle; //R typu TRect można zadeklarować jako zmienną lokalną
Label1.Caption:=Inttostr(R.Right)+' , '+ Inttostr(R.Bottom);
```

Przykład 13.2.

Na środku formularza wyświetl punkt koloru czerwonego, przy czym nie może w tym miejscu znajdować się inny obiekt (np. przycisk), bo wyświetlony piksel zostanie przez ten obiekt przesłonięty.

Rozwiązanie

Poniższą instrukcję wpisz np. w procedurze obsługi przycisku:

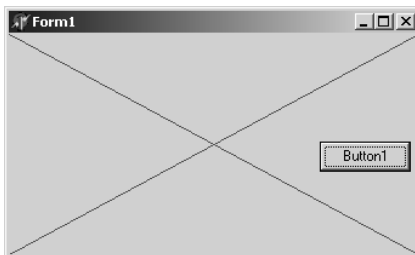
```
Canvas.Pixels[ClientWidth div 2, ClientHeight div 2]:=clRed;
```

Przykład 13.3.

Narysuj linie koloru czerwonego będące przekątnymi formularza — rysunek 13.2.

Rysunek 13.2.

Formularz z przekątnymi pozostającymi po zmianie jego rozmiaru

Rozwiązanie

Poniższe instrukcje wpisz np. w procedurze obsługi przycisku.

Pierwsza przekątna:

```
Canvas.Pen.Color:=clRed; //zmiana koloru pióra na czerwony
//przesunięcie kursora graficznego do punktu o współrzędnych (0,0)
Canvas.Moveto(0,0);
//narysowanie linii od bieżącego położenia kursora graficznego do punktu z prawego
//dołnego wierzchołka
Canvas.Lineto(ClientWidth, ClientHeight);
```

Narysuj drugą przekątną.

Aby przekątne pozostały na formularzu podczas zmiany jego rozmiaru, należy wykorzystać dwa zdarzenia: `OnPaint` i `OnResize`. W procedurach obsługi tych zdarzeń powinny znaleźć się instrukcje, jak w procedurach poniżej:

```
procedure TForm1.FormPaint(Sender: TObject);
begin
    Canvas.Pen.Color:=clRed;
    Canvas.Moveto(0,0);
    Canvas.Lineto(ClientWidth, ClientHeight);
    Canvas.Moveto(ClientWidth,0);
    Canvas.Lineto(0, ClientHeight);
end;
```

i

```
procedure TForm1.FormResize(Sender: TObject);
begin
    Refresh; // przy zmianie rozmiaru okna
            // kasowane są poprzednie przekątne
end;
```

Przykład 13.4.

Wyświetl na formularzu punkty rozmieszczone losowo i o losowych kolorach.

Rozwiązanie

Wstaw przycisk i w procedurze obsługi zdarzenia `OnClick` wpisz odpowiednie instrukcje:

```
//Losowe punkty
procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
var i:integer;
begin
    for i:=1 to 10000 do
        Canvas.Pixels[Random(ClientWidth), Random(ClientHeight)]:=
            RGB( Random(255),Random(255), Random (255 ) );
    end;
```

Przykład 13.5.

Wyświetl na formularzu trzy różne prostokąty — ramkę, prostokąt wypełniony kolorem `Brush.Color`, prostokąt z zaokrąglonymi brzegami.

Rozwiązanie

W procedurze obsługi przycisku wpisz instrukcje jak poniżej:

```
procedure TForm1.Button3Click(Sender: TObject);
var
  prost: TRect;
begin
  prost:= Rect(200,10,300,100);
  Canvas.Brush.Color := clBlack;
  //ramka
  Canvas.FrameRect(prost);
  Canvas.Brush.Color := clGreen;
  //prostokąt wypełniony
  Canvas.Rectangle(200,120,300,210);
  //prostokąt z zaokrąglonymi brzegami
  Canvas.RoundRect(200,230,300,320,20,20);
end;
```

Przykład 13.6.

Wyświetl na środku formularza napis „Zadania z Delphi” w kolorze niebieskim, o rozmiarze czcionki równym 36 pt, bez tła — rysunek 13.3.

Rysunek 13.3.

Napis na środku formularza

Rozwiązanie

W procedurze wykorzystano funkcje zwracające szerokość i wysokość napisu oraz rozmiary formularza — i na tej podstawie obliczono współrzędne lewego górnego wierzchołka wyświetlanego napisu:

```
procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
var x,y:integer;
begin
  Canvas.Font.Name:='Arial';
  Canvas.Font.Color:=clBlue;
  Canvas.Font.Size:=24;
  Canvas.Brush.Style:=bsClear;
  x:=ClientWidth-Canvas.TextWidth('Zadania
  z Delphi');
  y:=ClientHeight-Canvas.TextHeight('Z');
  Canvas.TextOut(x div 2, y div 2,'Zadania z Delphi');
end;
```

Przykład 13.7.

Narysuj elipsę o maksymalnych wymiarach na formularzu.

Rozwiązanie

W procedurze obsługi przycisku wpisz instrukcję:

```
//elipsa wpisana w prostokąt o rozmiarach formularza  
Canvas.Ellipse(0,0, ClientWidth, ClientHeight);
```

Przykład 13.8.

Narysuj na formularzu trójkąt o zielonym obwodzie i żółtym wypełnieniu.

Rozwiązanie

```
procedure TForm1.Button6Click(Sender: TObject);  
begin  
  Canvas.Brush.Color:=clYellow;  
  Canvas.Pen.Color:=clGreen;  
  //rysowanie trójkąta  
  Canvas.Polyline([Point(20,20),Point(200,20),Point(110,100),Point(20,20)]);  
  Canvas.Floodfill(100,25,clgreen,fsborder); //procedura wypełnia obiekt narysowany  
  //kolorem zielonym, wewnątrz którego znajduje się punkt o współrzędnych (100,25)  
end;
```

Przykład 13.9.

Wyświetl na formularzu linie rysowane różnymi stylami.

Rozwiązanie

Wstaw przycisk TButton. W procedurze obsługi zdarzenia OnClick przycisku wpisz instrukcje, jak w poniższej procedurze:

```
//style linii  
procedure TForm1.Button1Click(Seender: TObject);  
var x,y:integer;  
begin  
  x := Random(ClientWidth - 10);  
  y := Random(ClientHeight - 10);  
  Canvas.Pen.Color := RGB(Random(256),Random(256),Random(256));  
  case Random(5) of  
    0: Canvas.Pen.Style := psSolid;  
    1: Canvas.Pen.Style := psDash;  
    2: Canvas.Pen.Style := psDot;  
    3: Canvas.Pen.Style := psDashDot;  
    4: Canvas.Pen.Style := psDashDotDot;  
  end;  
  Canvas.LineTo(x, y);  
end;
```

Przykład 13.10.

Wyświetl na formularzu prostokąt malowany różnymi stylami pędzla po każdym kliknięciu przycisku.

Rozwiązanie

Wstaw przycisk `TButton`. W procedurze obsługi zdarzenia `OnClick` przycisku wpisz instrukcje, jak w poniższej procedurze:

```
//style pędzla
procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
begin
  Refresh; //kasuje poprzedni prostokąt
  Canvas.Brush.Color :=RGB(Random(256),Random(256),Random(256)); //kolorem pędzla
                                                    // malowane są wzory

  case Random(7) of
    0: Canvas.Brush.Style := bsClear;
    1: Canvas.Brush.Style := bsSolid;
    2: Canvas.Brush.Style := bsBDiagonal;
    3: Canvas.Brush.Style := bsFDiagonal;
    4: Canvas.Brush.Style := bsCross;
    5: Canvas.Brush.Style := bsDiagCross;
    6: Canvas.Brush.Style := bsHorizontal;
    7: Canvas.Brush.Style := bsVertical;
  end;
  Canvas.Rectangle(0,0, 200,100);
end;
```

Rysowanie „trwałe” — zdarzenie OnPaint

Instrukcje zawierające metody obiektu `Canvas` można umieszczać w procedurach obsługi zdarzenia `OnClick` dla przycisków, dla formularza i innych komponentów. Można również korzystać z innych zdarzeń komponentów. Jednak tylko niektóre z nich umożliwiają tzw. „trwałe” rysowanie, czyli rysowanie odnawiane po każdej zmianie, np. po zmianie rozmiaru okna i przykryciu w ten sposób części obiektów graficznych. Dla okna formularza korzysta się w tym celu ze zdarzenia `OnPaint`. Dla innych komponentów podobne zdarzenia mają inne nazwy. Przedstawiono je w tabeli 13.2.

Przykład 13.11.

Narysuj na formularzu prostokąt koloru czerwonego, tak aby nie kasował się po przykryciu okna formularza innym oknem. Prostokąt powinien rysować się po kliknięciu przycisku i kasować po kliknięciu drugiego przycisku — rysunek 13.4.

Rozwiązanie

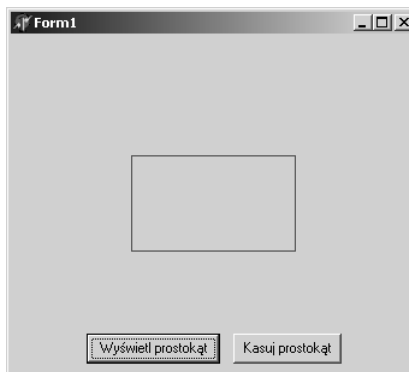
Wstaw dwa przyciski `TButton`.

Tabela 13.2. Zdarzenia umożliwiające rysowanie „trwale”

Zdarzenie	Znaczenie
OnPaint	Zdarzenie dla formularza generowane każdorazowo, gdy zawartość okna formularza wymaga odświeżenia. Sytuacja taka ma miejsce przy tworzeniu okna formularza, a także wtedy, gdy np. jedno okno zostanie przesłonięte innym oknem lub gdy następuje zmiana jego rozmiaru.
PaintBoxPaint	Odpowiednik zdarzenia OnPaint dla komponentu PaintBox.
OnDrawCell	Zdarzenie występujące dla komponentu typu TDrawGrid i TStringGrid — umożliwia „trwale” rysowanie obiektów i wyświetlanie tekstu w komórkach.
OnAfterDraw	Zdarzenie dla komponentu typu TChart, odpowiednik zdarzenia OnPaint.

Rysunek 13.4.

Rysowanie
i kasowanie
prostokąta
na formularzu

Gdyby instrukcję rysującą prostokąt umieścić w procedurze obsługi zdarzenia OnPaint, to prostokąt byłby na formularzu bezpośrednio po uruchomieniu programu. Dlatego procedurę obsługi tego zdarzenia z nową instrukcją należy wywołać za pomocą przycisku.

W przykładzie pokazano, jak wykonać takie zadanie.

```

procedure TForm1.MojaProc(Sender: TObject);
begin
    Canvas.Rectangle(100,100,ClientWidth-100,ClientHeight-100);
end;

// procedura rysuje prostokąt koloru czerwonego i przypisuje procedurze obsługi
//zdarzenia OnPaint procedurę MojaProc
procedure TForm1.Button1Click(Sender: TObject);
begin
    Canvas.Pen.Color:=clRed;
    Canvas.Rectangle(100,100,ClientWidth-100,ClientHeight-100);
    OnPaint:=MojaProc;//przypisanie procedurze obsługi zdarzenia procedury rysującej
    ▶prost.
end;

// odłączenie procedury MojaProc od zdarzenia OnPaint – wykasowanie prostokąta
procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
begin
    OnPaint:=nil; //ta instrukcja spowoduje, że rysunek prostokąta nie będzie odnawiany
    Refresh; //procedura ta kasuje prostokąt
end;

```

Przykład 13.12.

Wypełnij formularz bitmapą, np. *kawa.bmp*.

Rozwiązanie

W procedurze obsługi zdarzenia `OnPaint` dla formularza wpisz instrukcje, jak w procedurze poniżej.

Zadeklaruj zmienną globalną lub pole klasy `TForm1` (w sekcji `public`):

```
var Bitmap: TBitmap;  
  
procedure TForm1.FormPaint(Sender: TObject);  
var x, y: Integer;  
begin  
  y := 0;  
  while y < Height do  
  begin  
    x := 0;  
    while x < Width do  
    begin  
      Canvas.Draw(x, y, Bitmap);  
      x := x + Bitmap.Width;  
    end;  
    y := y + Bitmap.Height;  
  end;  
end;
```

W metodzie `Form1.FormCreate` dopisz instrukcje:

```
Bitmap:=TBitmap.Create;  
Bitmap.LoadFromFile('C:\WINNT\kawa.bmp');
```

Przykłady animacji w Delphi

W programowaniu stosuje się różne techniki animacji. Jednym z prostszych sposobów jest rysowanie obiektu, następnie kasowanie i ponowne rysowanie w innym miejscu. Wadą tego sposobu jest trudność w uzyskaniu płynności ruchu obiektów.

Inna metoda polega na zastosowaniu dwóch obszarów, na których rysujemy. W danej chwili widoczny jest tylko jeden z nich. Drugi jest wówczas modyfikowany i wyświetlany dopiero po zakończeniu operacji w miejsce pierwszego.

W zadaniach przykładowych zastosowano pierwszy sposób animacji. Udało się uzyskać odpowiednią płynność ruchu obiektów, dlatego nie wykorzystano sposobu z użyciem dwóch obszarów rysowania.

Przykład 13.13.

Wykonaj następującą animację: kółko o średnicy 30 punktów przesuwa się od lewego do prawego brzegu formularza i z powrotem.

Rozwiązanie

W procedurze obsługi przerwania od *Timera* wpisz:

```
{$J+}
procedure TForm1.Timer1Timer(Sender: TObject);
const x1:integer=0;
      y1:integer=100;
      krok:integer=5;
begin
  //kasowanie obiektu
  Canvas.Brush.color:=Color; //kolor formularza
  Canvas.Pen.color:=Color;   //kolor pióra
  Form1.Canvas.Ellipse(x1,y1,x1+30,y1+30);
  //rysowanie kółka kolorem czerwonym
  Canvas.Brush.color:=clRed;
  x1:=x1+krok;
  Canvas.Ellipse(x1,y1,x1+30,y1+30);
  if x1+30>= Clientwidth then krok:=-krok;
  if x1<=0 then krok:=-krok;
end;
```

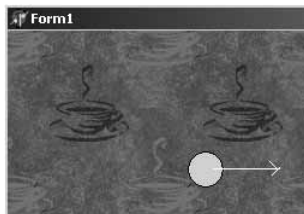
Dyrektywa {\$J+} przed treścią procedury włącza opcję kompilatora umożliwiającą zmianę wartości stałych typowanych (ang. *Assignable typed constants*). Opcja ta powinna być standardowo włączona, ale jeśli nie mamy pewności, lepiej dodać dyrektywę {\$J+}.

Przykład 13.14.

Wykonaj animację tak jak w zadaniu poprzednim, gdy formularz jest wypełniony wzorem — rysunek 13.5.

Rysunek 13.5.

Animacja z tłem

Rozwiązanie

Na formularzu umieść przycisk `TButton` i komponent `TTimer`. Właściwość `Interval` ustaw na 200 ms, a właściwość `Enabled` na `false`. Treść procedur obsługi przycisku i przerwania od *Timera* przedstawiono poniżej.

Zadeklaruj zmienną globalną:

```
var Bitmap,Bitmap1: TBitmap;

// procedura pobiera prostokątny fragment formularza i uruchamia Timer
procedure TForm1.Button1Click(Sender: TObject);
var x,y:integer;
```

```

begin
  // utworzenie obiektu Bitmap1
  Bitmap1 := TBitmap.Create;
  Bitmap1.Width:=ClientWidth;
  Bitmap1.Height:=30;
  //pobranie prostokątnego wycinka formularza - obszaru, po którym będzie się poruszało
  //kółko
  for x:=0 to ClientWidth-1 do
    for y:=0 to 29 do
      Bitmap1.Canvas.Pixels[x,y]:=Form1.Canvas.Pixels[x,y+100];
  Timer2.Enabled:=true; //w Inspektorze Obiektów zablokuj Timer2
end;

// procedura obsługi przerwania od Timera - rysowanie i kasowanie obiektu co 200 ms
procedure TForm1.Timer2Timer(Sender: TObject);
const x1:integer=0;
        y1:integer=100;
        krok:integer=5;
var x,y:integer;
begin
  //jeśli zwiększymy rozmiar formularza, to trzeba w procedurze obsługi zdarzenia
  //OnResize jeszcze raz pobrać bitmapę
  Canvas.Draw(0,y1,Bitmap1); //wyświetlenie wcześniej pobranego paska formularza,
                              //kasowanie obiektu

  //rysowanie kółka
  Canvas.Ellipse(x1,y1,x1+30,y1+30);
  x1:=x1+krok;
  if x1+29>=Clientwidth then krok:=-krok;
  if x1<=0 then krok:=-krok;
end;

//wypełnianie formularza bitmapą
procedure TForm1.FormPaint(Sender: TObject);
var x, y: Integer;
begin
  y := 0;
  while y < Height do
    begin
      x := 0;
      while x < Width do
        begin
          Canvas.Draw(x, y, Bitmap);
          x := x + Bitmap.Width;
        end;
        y := y + Bitmap.Height;
      end;
    end;
end;

// procedura FormDestroy zwalnia pamięć
// zajmowaną przez bitmapy
procedure TForm1.FormDestroy(Sender: TObject);
begin
  Bitmap.Free;
  Bitmap1.Free;
end;

```

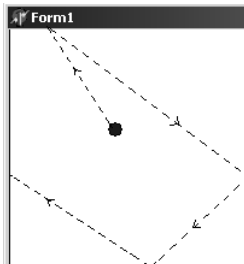

Przykład 13.15.

Wykonaj animację polegającą na przemieszczaniu się kulki w losowych kierunkach w prostokątnym obszarze o wymiarach (0, 0, 200, 200). Wykorzystaj komponent TPaintBox z zakładki *System* — rysunek 13.6.

Rysunek 13.6.

*Animacja
niebieskiej kulki*

Rozwiązanie

Na formularzu umieść komponent TPaintBox i TTimer. Komponent TPaintBox jest stosowany do wyświetlania (kreślenia) grafiki, która ma być ograniczona do obszaru prostokątnego. Korzystając z komponentu TPaintBox, programista nie musi kontrolować, czy obszar ten nie został przekroczony — jeśli narysowany obiekt nie mieści się wewnątrz komponentu TPaintBox, to zostaje obcięty. Dodatkowo zawarty w nim rysunek możemy przesuwać po formularzu, zmieniając właściwości Left i Top tego komponentu. Procedura przedstawiona poniżej działa poprawnie z komponentem TPaintBox i bez niego — wtedy kulka przesuwa się po formularzu.

W zadaniu można również dodać przycisk, który będzie włączał zegar (animację) po wpisaniu w procedurze obsługi instrukcji Timer1.Enabled:=true; (wcześniej należy zegar zablokować w okienku Inspektora Obiektów — Enabled=true).

```
{J+}
procedure TForm1.Timer1Timer(Sender: TObject);
const x:integer=6;
      y:integer=6;
      krokx:integer=6;
      kroky:integer=6;
begin
  with PaintBox1.Canvas do
  begin
    //czyszczenie prostokąta
    Brush.Color:=clWhite;
    Rectangle(0,0,200,200);
    //obliczenie współrzędnych
    x:=x+krokx;
    y:=y+kroky;
    //rysowanie koła w kwadracie o boku
    // równym 6 pikseli
    Brush.Color:=clBlue;
    Ellipse(x-6, y-6, x+6, y+6);
    if (x>194) then
    begin
      krokx:=6+Random(5);
```

```

        krokx:=-krokx;
    end;
    if (y>194) then
    begin
        kroky:=6+Random(5);
        kroky:=-kroky;
    end;
    if (x<=6) then krokx:=-krokx;
    if (y<=6) then kroky:=-kroky;
end; //with
end;

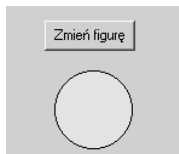
```

Przykład 13.16.

Umieść na formularzu komponent typu TButton i TShape. Zadaniem przycisku jest wyświetlanie po każdym kliknięciu na przemian kółka lub prostokąta.

Po naciśnięciu klawiszy strzałek komponent Shape przesuwa się zgodnie z kierunkiem strzałki — rysunek 13.7.

Rysunek 13.7.
Przesuwanie koła
za pomocą
klawiszy strzałek

Aby klawisze strzałek nie były przechwytywane przez komponent *Button1*, należy ustawić dla każdego z nich właściwość *TabSet* na *false*.

Rozwiązanie

Wstaw komponenty TButton i TShape. W procedurze obsługi kliknięcia przycisku wpisz instrukcje, jak poniżej:

```

procedure TForm1.Button1Click(Sender: TObject);
begin
    if Shape1.Shape=stCircle then Shape1.Shape:=stRectangle
    else Shape1.Shape:=stCircle;
    Form1.ActiveControl:=nil;
end;

```

W celu sprawdzenia klawiszy strzałek wykorzystaj zdarzenie *OnKeyDown* dla formularza. Treść procedury obsługi tego zdarzenia przedstawiono poniżej:

```

procedure TForm1.FormKeyDown(Sender: TObject; var Key: Word; Shift: TShiftState);
begin
    case Key of
        vk_Right: Shape1.Left:=Shape1.Left+10;
        vk_Left:  Shape1.Left:=Shape1.Left-10;
        vk_Up:    Shape1.Top:=Shape1.Top-10;
        vk_Down: Shape1.Top:=Shape1.Top+10;
    end;
end;

```